

Devirlerin insanları birbirinden uzaklaştıran görüşleri bu zamana değin mevcuttu. Bu uzaklaştırma kimilerini bir uzlete çekilmeye mecbur bırakmış, kimilerini kümülatif hareketlerin anaforunda boğmuştur. Bununla beraber kendini çağın karanlıklarından korumayı başarıp istikametini sürdüren insanlar da tanık olduklarımız arasında yer almıştır. Evet, son dönemler bu nevi gözlemlerin yapılabilmesine -maalesef- müsait bir zemini hazırladı. Son asırlar gerek dünya namına gerek özelde itina ile eğilmemiz gereken dönemler olarak karşımızda duruyor. Çünkü dün, irtibat halini kesmeksizin süregelen durumda. Ve böylece hatıra olmaktan aşkın kudreti söylediklerimi gerekli kılıyor.

Örneğin 16. asırdan itibaren gerçekleşmeye başlayan dönüşüm, mevcudiyetini 17. asırda gösterip hak talebinde bulundu. Devamındaki asırlar belli bir takım türedi zihniyetlerin günyüzüne çıkmasına izin verdi. Bu asırların bizim için en içli tarafı egzotik değerleri bünyemize kabul etmemiz oldu. Kanımca insanın kendini inkarı - bizim coğrafyamız için- o dönemlerde başlayıp Tanzimat devrinde ayyuka çıktı. Kendini inkâr. Bu olduğu gibi değil olmadığı gibi anlamak, yaşamak vs. anlamında alınabilir. Yani topyekün bir zihniyetin yeniden ve fakat dıştan cerrahi operasyonlarla deforme oluşu demek. Medet umulurken medet uman başka nasıl olunabilir ki? Bu haliyle bir şaklaban medeniyeti ve taklid humması inşa edilmeye çalışıldı. Ne hazindir ki büyük oranda başarılı bu durum. Halihazırda içerdeki bazı hayranlık sahiplerinin varolması bizi, medeniyet otokritiği yapmaktan kurtarabilir mi? Dahası hakkı hak sahibine teslim etmek kabul görülürse, batıyı ve batılıyı yerden yere vurup da hatalarımız ile yüzleşmekten korkmak ne ölçüde kadirşinaslık olabilir?

İşte yazımın temasını oluşturan uzaklaşmak ve yabancılaşma, ideolojilerin hayat bulmasıyla gerçekleşti. Dikkat buyurunuz ki bir çok ideoloji yabancı kaynaklı olmak üzere topraklarımıza ve zihinlerimize etki etmiştir. Yani proje ürünü olarak ortaya atılan felsefi görüşler ve akımlar-bazıları müstesna- esasında kitlelere hükmedebilme gayretinin son kertesiydi.

Belirtmem gerekir ki zihnimizin ve gönlümüzün ideolojilerin tekeline alınması ya da bir şekilde hipnotize edilmesine kapı aralanması, vahşetin 21. asırdaki dipnotu olur. Nitekim ideolojinin etimolojik üreticisi Yunan bile ruhen ondan muzdarip ve vicdanen pişmanlıkların en ağırını hak eder diyebiliriz. Hal böyleyken cüretkar değil layık ifadesiyle söylemeliyim ki; insanı ve insanlığı medeniyetlerine yabancı bırakan kumkumaların hepsine sahtekarlıkların en adisi yakıştırmasını yapmam hakikattir. Realitenin ifadesidir.

Yusuf Aydın
İlham Edebiyat Dergisi Editörü